

Magnificat

John Rutter (1945)

John Rutter werd geboren in 1945 in Londen. Zijn eerste muzieklessen kreeg hij als koorknaap op de Highgate School. Vervolgens studeerde hij muziek aan het Clare College in Cambridge, waar hij zijn eerste gepubliceerde composities schreef en dirigeerde. In 1981 richtte hij de Cambridge Singers op, een van Englands beste kamerkoren.

Hij componeerde zowel grote als kleine koorwerken, verschillende orkest- en instrumentale stukken, een pianoconcert, twee kinderopera's, televisiemuziek en speciale stukken voor groepen als het Philip Jones Brass Ensemble en The King's Singers. Zijn grote koorwerken, waaronder het *Gloria* (1974), het *Requiem* (1985) en het *Magnificat* (1990), zijn vaak uitgevoerd in Engeland, Amerika en vele andere landen, waaronder Nederland.

Het *Magnificat* is de lofzang die Maria zong tijdens haar bezoek aan haar nicht Elisabeth (Lucas 1:46-55). Deze hymne werd in de 6e eeuw het hoogtepunt van de benedictijnse vespers. Vanaf ongeveer 1400 is het in verschillende meerstemmige vormen feestelijk getoonzet, maar na het prachtige *Magnificat* van Bach hebben nog maar weinig componisten deze tekst op muziek gezet.

Rutter had al lang de wens om een *Magnificat* te componeren. Hij was onzeker over hoe hij met de tekst moest omgaan, totdat hij uiteindelijk inspiratie vond bij de viering van de Mariafeesten in landen als Spanje, Mexico en Puerto Rico. In deze landen worden de Mariafeesten op een echt feestelijke manier gevierd, met traditionele processies waarbij mensen vaak zingend en dansend de straten op gaan. Hoewel hij zich daar pas later bewust van werd, visualiseerde Rutter deze beelden tijdens het componeren van zijn *Magnificat*. Deze invloeden zijn in deze bijzondere compositie duidelijk terug te horen, vooral door de vele syncopen, maatwisselingen, polyritmiek en het gebruik van bongo's en ander slagwerk. Net als Bach voegde Rutter delen toe aan de liturgische tekst, zoals het prachtige oud-Engelse gedicht *Of a Rose*, het gebed *Sancta Maria*, en het *Sanctus* dat gebaseerd is op het gregoriaanse gezang uit de *Missa cum júbilo*, een katholieke misviering. Rutter componeerde zijn *Magnificat* in het voorjaar van 1990. De première was al kort daarna, in mei 1990 in de New Yorkse Carnegie Hall.

1. Magnificat anima mea

Koor

Magnificat anima mea Dominum
et exsultavit spiritus meus
in Deo salutari meo.
Quia respexit humilitatem
ancillae suae:
ecce enim ex hoc beatam me dicent
omnes generationes.

Mijn ziel prijst en looft de Heer
en mijn hart juicht
om God, mijn redder.
Hij heeft oog gehad voor mij,
Zijn minste dienaars:
want zie, alle geslachten zullen mij
voortaan gelukkig prijzen.

2. Of a Rose, a lovely Rose

Koor

Of a Rose, a lovely Rose,
of a Rose is all my song.
Hearken to me, both old and young,
how this Rose began to spring.

Over een roos, een wonderschone roos,
over een roos gaat heel mijn lied.
Luister naar mij, jong en oud, ik vertel jullie
hoe deze roos begon te ontkiemen.

A fairer rose to mine liking
in all this world ne know I none.

Five branches of that rose there been,
the which be both fair and sheen.
The rose is called Mary,
heaven's queen.
Out of her bosom a blossom sprang.

The first branch was of great honour:
that blest Marie
should bear the flow'r.
There came an angel from heaven's tower
to break the devil's bond.

The second branch was great of might,
that sprang up on Christmas night.
The star shone over Bethlem bright,
that man should see it both day and night.

The third branch did spring and spread.
Three kinges then the branch gan led
unto Our Lady in her childbed.
Into Bethlem that branch sprang right.

The fourth branch it sprang to hell,
the devil's power for to fell.
That no soul therein should dwell,
the branch so blessedfully sprang.

The fifth branch it was so sweet,
it sprang to heaven, both crop and root,
therein to dwell and be our bote,
so blessedly it sprang.

Pray we to her with great honour,
she that bare the blessed flow'r,
to be our help and our succour
and shield us
from the fiendes bond.

3. Quia fecit mihi magna

Koor

Quia fecit mihi magna
qui potens est
et sanctum nomen eius.

Een nog mooiere roos dan deze
ken ik op de hele wereld niet.

Deze rozenstruik had vijf takken,
allemaal even mooi en prachtig.
De roos draagt de naam Maria,
koningin van de hemel.
Uit haar boezem ontsprong een bloesem.

Een eervolle rol was voor de eerste tak:
Maria, door God gezegend,
zou de bloem voortbrengen.
Er kwam een engel, hoog uit de hemel,
en bevrijdde ons uit de ketenen van de duivel.

De tweede tak was heel krachtig
en werd zichtbaar in de kerstnacht.
De ster scheen stralend boven Bethlehem,
zodat de mensheid die dag en nacht zou zien.

De derde tak ontsproot en groeide verder uit.
Hij leidde toen drie koningen naar
Onze Vrouwe in haar kraambed.
Hij groeide helemaal tot in Bethlehem.

De vierde tak groeide uit naar de hel,
om de macht van de duivel te verbreken.
Opdat niemand daar zou verblijven,
groeide de gezegende tak tot daar.

De vijfde tak was heel lieflijk,
reikte met wortel en bloemen tot in de hemel,
om daar te blijven en onze redding te zijn,
ons tot zegen groeide deze tak.

Laten wij vol eerbied tot haar bidden,
tot haar die de gezegende bloem voortbracht,
om onze hulp en redding te zijn
en ons te beschermen
tegen de greep van de duivel.

Ja, grote dingen heeft de Machtige
voor mij gedaan
en heilig is Zijn naam.

Sanctus Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt coeli et terra gloria tua.
Hosanna in excelsis.

4. Et misericordia

Sopraan solo en koor

Et misericordia eius
a progenie in progenies
timentibus eum.

Heilig de Heer, de God der hemelse machten.
Vol zijn hemel en aarde van Uw heerlijkheid.
Hosanna in den hoge.

Barmhartig is Hij
van geslacht op geslacht
voor al wie Hem eerbiedigt.

5. Fecit potentiam

Koor

Fecit potentiam
in brachio suo
dispersit superbos
mente cordis sui.
Deposuit potentes de sede
et exaltavit humiles.

Hij toont Zijn macht
en de kracht van Zijn arm
en drijft uiteen
wie zich verheven wanen.
Heersers heeft Hij van hun troon gestoten
en wie gering is, heeft Hij aanzien gegeven.

6. Esurientes

Sopraan solo en koor

Esurientes implevit bonis
et divites dimisit inanes.
Suscepit Israel puerum suum,
recordatus misericordiae suae.
Sicut locutus est ad patres nostros,
Abraham et semini eius
in saecula.

Hongerigen heeft Hij met gaven overladen
en rijken met lege handen weggestuurd.
Hij heeft Israël als zijn kind erkend,
en zich Zijn barmhartigheid herinnerd.
Zoals Hij aan onze vaders beloofd heeft,
aan Abraham en zijn nageslacht,
tot in eeuwigheid.

7. Gloria Patri

Koor

Gloria Patri et Filio
et Spiritui Sancto.
Sancta Maria,
succurre miseri,
iuva pusillanimes,
refove flebiles,
ora pro populo,
interveni pro clero,
intercede pro devoto femineo sexu,
sentiant omnes tuum iuvamen,
quicumque tuum sanctum
implorant auxilium.
Alleluia.
Sicut erat in principio,
et nunc, et semper,
et in saecula saeculorum.
Amen.

Eer aan de Vader en de Zoon
en de Heilige Geest.
Heilige Maria,
bevrijd hen die in nood zijn,
help de zwakken van geest,
troost de bedroefden,
bid voor ons mensen,
sta de geestelijken bij,
bemiddel voor gelovige vrouwen,
moge allen de kracht voelen van uw hulp,
al degenen die bidden
om uw voorspraak.
Halleluja.
Zoals het was in den beginne,
nu en altijd,
tot in de eeuwen der eeuwen.
Amen.